

Évközi 27. vasárnap

2Tim 1,6–8.13–14

Isten nem a csüggedtség lelkét adta nekünk!

⁶Ezért figyelmeztetek, éleszd fel magadban Isten kegyelmét, amely kézföltételem folytán van benned. ⁷Hiszen Isten nem a csüggedtség, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét adta nekünk. ⁸Ne szégyellj hát tanúságot tenni Urunk mellett, sem mellettem, aki érte fogoly vagyok. Ehelyett vállald az evangéliumért a szenvedéseket velem együtt, bízva az Isten erejében, [...] ¹³Eszményed az a tanítás legyen, amelyet Krisztus Jézus hitében és szeretetében tőlem hallottál. ¹⁴Őrizd meg a rád bízott kincset a Szentlélek erejével, aki bennünk lakik.

Pál utolsó ránk maradt levele, a Timóteusnak írt II. levél, nem sokkal 67 előtt vagy talán ugyanebben az évben íródott. Ebben az időben minden összejött és egyszerre robbant. Néró örült hatalmi politikája a rettegés szellemét és a bizonytalanságot erősítette az egész birodalomban. Az örült hatalmi politika megtalálta a minden bajok forrásának tekinthető bűnbakot – az új és a nagy nyilvánosság előtt még ismeretlen vallást – a kereszténységet. Robbantak a zsidókeresztény és a pogánykeresztény közösségek közötti ellentétek, és Pál személyes ellenfelei is kíméletlen aknamunkába kezdtek egyházalapításainak megsemmisítése érdekében. A félig megszilárdult struktúrájú keresztény közösségeket belülről eretnekviták gyengítették, a képes nyelvet használó igehirdetést kikezdték a hellenisztikus filozófia fogalmi tárát használó ezoterikus vallási nézetek terjesztői. Mindenütt terjednek az apokrif evangéliumok, amelyek a keresztény közösségben közismert nevű apostoli személyek szájába adnak zavaros vagy kifejezetten eretnek és közösség-bomlasztó tanokat. A Pál által alapított közösségek egy része úgy véli, mivel a főapostolokat a birodalom vezetői keresik, a közösségek nyugalma érdekében talán jobb lenne feláldozni őket. Pált a saját maga által alapított közösségekben sem látják szívesen, mert veszélyforrást jelent számukra: esetleg miatta fogják üldözni őket is. Mindehhez járul, hogy Pétert, a keresztény közösségek szimbolikus vezetőjét már letartóztatták.

A legújabb kutatás szerint Pált nem az ellene kiadott birodalmi körözés eredményeként fogták el, hanem azért, mert ő maga akart Rómába menni: megakadályozni a felsőbb hatalom által elrendelt üldözést, vagy meghalni. A részletekről keveset tudunk, hiszen az Apostolok

Cselekedetei egyházi eseményeket összegző elbeszélése megszakad Pál első római fogságánál. Ebből szabadulva Pál egy időre Nyugaton – talán Hispániában, a mai Spanyolországban – tűnik el üldözői elől. De az egyházak belső problémái, illetve alapvetően aktív habitusa arra készítetik, hogy közel-keleti villámlátogatáson tájékozódják az eseményekről. Ezután dönt amellet, hogy Rómába megy, vagy hagyja magát elfogatni.

Oriási lelkierő kell ahhoz, hogy ilyen lelki és társadalmi helyzetben valaki, aki „fél lábbal” már a sírban van, leírja: „Isten nem a csüggedtség, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét adta nekünk” (7). Sokan úgy érezzük, Pál mondatai a síron innen íródtak, de csak halála után fedezték fel azok súlyát. Nagyon jól tudja, hogy Isten által létrehozott művének emberi garanciája az, hogy az égő hit átsegíti-e a vezetőket és a híveket a kaotikus szituáción. Ha az egyházak elerőtlenednek, ha a közösségekben a viták legyőzik az egymáshoz fűződő szeretetet, ha engednek a félelemből fakadó örültségeknek, akkor mindez Pál missziójának végét is jelenti. Az apostol azt is látja, hogy a meghunyászkodó félelem, a zavaros idők túlélésének vágya gyengítheti a szolidaritás érzését a keresztényekben. Ha nem állnak ki letartóztatott társaik mellett, akkor a hatalom – szépen, lassan adagolva a félelmet – felmorzsolja vagy illegálitásba kényszeríti a közösségeket (8). Elérkezett az egymásért és az evangéliumért vállalt szenvedések ideje: kulcsfontosságú, hogy megértik-e Jézus alaptanítását, a másokért és Istenért való szenvedés értékét és fontosságát, vagy meghunyászkodnak. Ezt nem lehet tanítani, senki nem követelhet meg másokért való szenvedést – ez vagy következik a megélt hitből vagy nem. Jézus szeretete legyőzte a halált, de vajon a hívek hite legyőzi-e egyéni halálfélelmüket (11. v.)? Pál arra kényszerül, hogy kívülről nézze művét és várja, hogy a szavára megtértek, a hívők most milyen döntést hoznak: egyéni áldozatukkal tovább építik az egyházat, vagy félelmükben csüggedten bontani kezdik, amit eddig felépítettek. Olyan szöveg ez, amit nem értelmezni, hanem olvasni és átélni kell.